

กรณีศึกษาเรื่องการรับรู้ของอาจารย์มหาวิทยาลัย
เกี่ยวกับโครงการบรรณารักษะประสานงานประจำคณะ
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเท็กซัสเอแอนด์เอ็ม

Zheng Ye (Lan) Yang* เขียน
พัชรา หาญเจริญกิจ** แปล

โครงการบรรณารักษะประสานงานประจำคณะเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบรรณารักษะกับอาจารย์ในคณะ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ไม่ใช่เรื่องใหม่หรือเพิ่งเกิดขึ้นในวงการห้องสมุดแต่อย่างใด และสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยเท็กซัสเอแอนด์เอ็มซึ่งเป็นกรณีศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้จัดเป็นห้องสมุดขนาดใหญ่ที่ต้องให้บริการแก่ผู้ใช้ซึ่งเป็นอาจารย์กว่า 2,500 คน เจ้าหน้าที่ 13,000 คน และนักศึกษาอีก 44,000 คน โดยห้องสมุดมหาวิทยาลัยเท็กซัสเอแอนด์เอ็มได้พัฒนาโครงการบรรณารักษะประสานงานประจำคณะขึ้นมาตั้งแต่เมื่อประมาณต้นปี ค.ศ. 1997 โดยบรรณารักษะที่มีความรู้เฉพาะสาขาวิชา (subject background) จะได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นบรรณารักษะประสานงานประจำคณะที่เกี่ยวข้องตั้งแต่หนึ่งคณะขึ้นไป ซึ่งก่อนที่จะมีโครงการนี้บรรณารักษะแผนกพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศจะทำหน้าที่ประสานงานกับอาจารย์ในคณะเรื่องการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนรวมทั้งประชาสัมพันธ์บริการใหม่ๆ ของห้องสมุดไปด้วย และถึงแม้ว่าโครงการนี้จะดำเนินไปด้วยดีนับตั้ง

เริ่มโครงการแต่ก็ยังไม่เคยมีการประเมินอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเท็กซัสเอแอนด์เอ็มทั้งในเรื่องของความต้องการ ความคาดหวัง รวมถึงการรับรู้เกี่ยวกับโครงการบรรณารักษะประสานงานประจำคณะที่ห้องสมุดได้จัดตั้งขึ้น และนอกจากนี้ก็ยังไม่เคยมีบทความใดที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของอาจารย์มหาวิทยาลัยในเรื่องโครงการบรรณารักษะประสานงานประจำคณะอย่างกว้างขวางและครอบคลุม ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาในเรื่องที่ยังไม่เคยมีผู้ใดศึกษามาก่อนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ความคิดเห็นของอาจารย์ถึงบริการที่สำคัญที่สุดที่บรรณารักษะประสานงานประจำคณะได้จัดให้
2. การรับรู้ของอาจารย์ถึงบริการที่ห้องสมุดได้พัฒนาขึ้นอันเป็นผลมาจากโครงการบรรณารักษะประสานงานประจำคณะ
3. ความเชื่อถือของอาจารย์ในเรื่องความรู้เฉพาะวิชา (subject background) ของบรรณารักษะ
4. การสนับสนุนของอาจารย์ต่อโครงการบรรณารักษะประสานงานประจำคณะ

* บรรณารักษะบริการตอบคำถาม ห้องสมุดสเตอร์ลิง ซี อีแวนส์ มหาวิทยาลัยเท็กซัสเอแอนด์เอ็ม

** รองผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของอาจารย์ในเรื่องโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะพบว่า มีจำนวนไม่มากนัก และส่วนใหญ่เป็นงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับผลสำเร็จของกิจกรรมที่บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะได้จัดให้แก่อาจารย์ อาทิ Wu, Bowman และ Sewell ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง subject selector librarian * กับ บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินงานของห้องสมุดมหาวิทยาลัยรัทเทอร์ (Rutgers University Libraries Task Force) Pasterczyk ได้ทดลองสร้างต้นแบบเพื่อพัฒนาบรรณารักษ์ที่เป็น subject selectors มาเป็นบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ Johnson ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและงานของบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ Laurence ได้เสนอปัญหาในการดำเนินงานของบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ Davis และ Cook ได้รายงานผลและเสนอความคิดเห็นเรื่องการพัฒนาโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเซาท์เทิร์นอิลลินอยส์ ทั้งในเรื่องบุคลากร งบประมาณ และการฝึกอบรม Stebelman, Siggins และ Nutty ได้เล่าถึงพัฒนาการของโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ

ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยจอร์จ วอชิงตัน

นอกจากนี้ยังมีวรรณกรรมบางเรื่องที่เกี่ยวข้องถึงความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะกับอาจารย์ในคณะในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ อาทิ Suresh, Ryans และ Zhang ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะให้มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศรวมถึงการพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างห้องสมุดกับคณะต่างๆ และบรรณารักษ์กับการให้ความรู้ อาจารย์ในการเขียนบรรณานุกรม Scholoman, Lily และ Hu สำนวญเรื่องการใช้ห้องสมุดและการรับรู้ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเคนสแตท และในปี ค.ศ. 1992 Ryans และบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะของมหาวิทยาลัยเคนสแตทและหน่วยบริการสื่อโสตทัศน์ เมืองเคนรัฐโอไฮโอ ได้ร่วมกันทำการสำรวจโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985 ซึ่งผลการสำรวจแสดงให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดด้อยของโครงการ รวมถึงความสำเร็จในการเข้าถึงความต้องการของอาจารย์ อย่างไรก็ตาม Ryans ไม่ได้ระบุถึงบริการที่อาจารย์ต้องการจากบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะหรือว่าบริการที่สำคัญที่สุดในความคิดเห็นของอาจารย์

* จากการค้นหาในอินเทอร์เน็ต พบว่า subject selector librarian ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิกตอเรีย บริติชโคลัมเบีย ประเทศแคนาดา จะทำหน้าที่ประสานงานระหว่างห้องสมุดกับคณะต่างๆ ในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและการวิจัยของอาจารย์เป็นส่วนใหญ่ สนใจอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ http://gateway.uvic.ca/dept/col/subsel_fac_liaison_role.html (ผู้แปล)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เริ่มดำเนินการในเดือน กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1999 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยคำถาม จำนวน 23 ข้อ กลุ่มประชากรคือตัวแทนของ อาจารย์จากคณะวิชาและหลักสูตรต่างๆ จำนวน 64 คน ทั้งนี้ ไม่รวมตัวแทนผู้ใช้ห้องสมุดจาก วิทยาลัยแพทยศาสตร์และวิทยาลัยสัตวแพทยศาสตร์ซึ่งผู้ใช้เหล่านี้จะใช้บริการจากห้องสมุด แพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเท็กซัส เอแอนด์ เอ็ม ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาคิดเป็น ร้อยละ 65.6 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไป แบ่งออกได้ ดังนี้ วิทยาลัยธรณีศาสตร์ (Geoscience) ส่งแบบสอบถามกลับคืนมามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 (ส่งไป 4 ชุดได้รับกลับคืน มาครบทั้ง 4 ชุด) รองลงมาคือ วิทยาลัย เกษตรศาสตร์และชีวศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 87.5 (ส่งไป 16 ชุดได้รับกลับคืนมา 14 ชุด) วิทยาลัย ศิลปศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 69.2 (ส่งไป 13 ชุด ได้รับกลับคืนมา 9 ชุด) วิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 36.4 (ส่งไป 11 ชุดได้รับกลับคืน มา 4 ชุด) วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และวิทยาลัย บริหารธุรกิจคิดเป็นร้อยละ 60 เท่ากัน (ส่งไป 5 ชุดได้รับกลับคืนมา 3 ชุด) วิทยาลัยสถาปัตยกรรมศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 33.3 (ส่งไป 3 ชุดได้ รับกลับคืนมา 1 ชุด) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences = SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถาม

ผลการวิจัย

1. การติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์กับ บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 33 คน (ร้อยละ 78.5) ระบุว่ารับทราบเรื่องโครงการ บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ โดยผู้ ตอบแบบสอบถาม จำนวน 9 คน ระบุว่ายังไม่ เคยพบกับบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ โดยตรง แต่ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 คน ระบุว่าเคยติดต่อกับบรรณารักษ์ประสาน งานประจำคณะทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรือ ทางโทรศัพท์ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 24 คน (ร้อยละ 57.1) มีความเห็นว่าจดหมาย อิเล็กทรอนิกส์เป็นช่องทางการสื่อสารระหว่าง อาจารย์กับบรรณารักษ์ประสานงานประจำ คณะที่ดีและมีประสิทธิภาพ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 9 คน (ร้อยละ 21.4) ระบุว่าอาจารย์ที่ เป็นตัวแทนของคณะควรทำหน้าที่ประสานงาน ระหว่างอาจารย์ในคณะกับบรรณารักษ์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารระหว่างห้องสมุดกับ คณะมากยิ่งขึ้น ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 คน (ร้อยละ 9.5) สนับสนุนให้บรรณารักษ์ ประสานงานประจำคณะไปพบปะอาจารย์ที่ คณะเป็นรายบุคคล และผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 คน (ร้อยละ 7.1) เสนอให้ บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะเข้าร่วมใน การประชุมของคณะซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการ สื่อสารอีกทางหนึ่ง

ตารางที่ 1 ผลการจัดอันดับความสำคัญของบริการที่บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะดำเนินการให้ตามความคิดเห็นของอาจารย์

บริการ	สำคัญมาก	สำคัญ	ไม่สำคัญ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	อันดับ 1+2
	(1) (%)	(2) (%)	(3) (%)		
- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริการของห้องสมุด	78.0	22.0	0	41	1
- สนับสนุนข้อมูลเพื่อเตรียมการสอน	65.9	31.7	2.4	41	2
- สั่งซื้อหนังสือและวารสารประกอบการสอน	90.2	7.3	2.5	41	3
- นำเสนอความคิดเห็นของอาจารย์ต่อผู้บริหารห้องสมุด	68.3	26.8	4.9	41	4
- รายงานความเคลื่อนไหวของห้องสมุด	72.5	22.5	5.0	40	5
- แนะนำทรัพยากรสารสนเทศแก่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา	65.9	24.4	9.7	41	6
- จัดบริการข่าวสารทันสมัย (Current Awareness Service)	55.3	28.9	15.8	38	7
- สาธิตฐานข้อมูลออนไลน์	41.5	41.5	17.0	41	8
- มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาเพื่อเป็นที่ปรึกษาของอาจารย์ในการทำวิจัย	51.3	30.8	17.9	39	9
- จัดสัมมนาเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด	29.3	34.1	36.6	41	10
- แนะนำการทำบรรณานุกรมแก่นักศึกษา	17.5	45.0	37.5	40	11

2. บริการของห้องสมุดที่สำคัญสำหรับอาจารย์

ผู้วิจัยขอให้อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามจัดระดับความสำคัญของบริการที่ระบุไว้ในแบบสอบถาม จำนวน 11 รายการ ซึ่งการวิจัยปรากฏผล ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 62 จัดให้บริการทุกรายการอยู่ในระดับสำคัญ (ตารางที่ 1) โดยบริการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับบริการใหม่ๆ ของห้องสมุดเป็นบริการที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความสำคัญในระดับมาก ส่วนบริการอื่นๆ นั้นผู้ตอบแบบสอบถามกว่าร้อยละ 90 จัดให้อยู่ในระดับสำคัญไม่ว่าจะเป็นบริการให้คำปรึกษาแก่อาจารย์หรือบริการที่สนับสนุนการเรียนการสอน การสั่งซื้อหนังสือหรือวารสารก็เป็นบริการที่มีผลตอบ

รับในอัตราที่สูงคือ ร้อยละ 97.6 และ 97.5 การสำรวจความคิดเห็นหรือรับฟังข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุด ร้อยละ 95.1 และการรายงานความเคลื่อนไหวหรือการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของห้องสมุด ร้อยละ 95 สำหรับบริการที่เหลือและได้รับการจัดให้อยู่ในระดับสำคัญ ได้แก่ บริการให้คำปรึกษาด้านทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดแก่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ร้อยละ 90.3 บริการข่าวสารทันสมัย ร้อยละ 84.2 บริการสาธิตฐานข้อมูลออนไลน์ ร้อยละ 83 บริการเป็นที่ปรึกษาการวิจัย ร้อยละ 82.1 บริการจัดสัมมนาเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด ร้อยละ 63.4 บริการแนะนำการเขียนบรรณานุกรมให้นักศึกษา ร้อยละ 62.5

ตารางที่ 2 บริการที่บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะจัดให้อาจารย์

บริการ	ใช่ (%)	ไม่ใช่ (%)	ไม่ทราบ (%)	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	อันดับ
- สั่งซื้อหนังสือและวารสารตามที่อาจารย์เสนอ	92.3	5.1	2.7	39	1
- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริการของห้องสมุด	76.9	15.4	7.7	39	2
- รายงานความเคลื่อนไหวของห้องสมุด	69.2	20.5	10.3	39	3
- สนับสนุนข้อมูลเพื่อเตรียมการสอน	53.8	35.9	10.3	39	4
- แจงรายชื่อหนังสือใหม่	46.2	46.2	7.6	39	5
- จัดสัมมนาเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด	33.3	59.0	7.7	39	6
- นำเสนอความคิดเห็นของอาจารย์ต่อผู้บริหารห้องสมุด	29.7	29.7	40.6	37	7
- แนะนำทรัพยากรสารสนเทศแก่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา	28.9	18.5	52.6	38	8
- สาธิตฐานข้อมูลออนไลน์ที่ห้องสมุดหรือตามคณะ	28.2	48.7	23.1	39	9
- จัดบริการข่าวสารทันสมัย (Current Awareness Service)	27.8	50.0	22.2	36	10
- แนะนำการทำบรรณานุกรมแก่นักศึกษา	22.2	41.7	36.1	36	11

3. บริการที่บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะจัดให้แก่อาจารย์

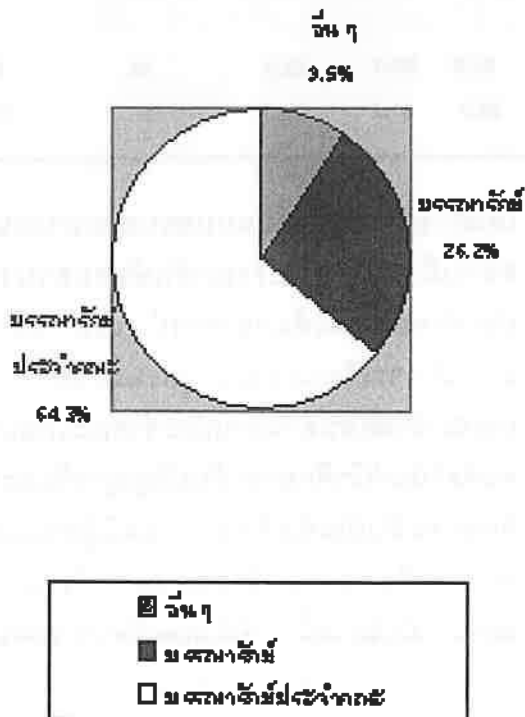
ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าบริการที่บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะจัดให้แก่อาจารย์ของมหาวิทยาลัยเท็กซัสเอแอนด์เอ็มนั้น เป็นบริการที่ตรงกับความต้องการของอาจารย์ดังปรากฏในตารางที่ 2 ที่แสดงให้เห็นว่าสองในสามของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามรับทราบเรื่องบริการต่างๆ ของห้องสมุดและระบุไว้ว่าบริการของบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะที่มีความสำคัญมาก ได้แก่ บริการสั่งหนังสือและวารสารให้อาจารย์ ร้อยละ 92.3 บริการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับบริการใหม่ๆ ของห้องสมุด ร้อยละ 76.9 และบริการรายงานความเคลื่อนไหวหรือความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของห้องสมุด ร้อยละ 69 อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็น

เห็นว่าอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามบางคนไม่ทราบถึงบริการที่บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะจัดให้แก่อาจารย์ เช่น บริการแนะนำการเขียนบรรณานุกรมเป็นบริการที่บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะเกือบทุกคนจัดให้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แต่มีผู้ตอบแบบสอบถามถึง 13 คน (ร้อยละ 36.1) ที่ระบุว่าไม่ทราบว่ามีการบริการนี้ จึงไม่เคยมีอาจารย์คนใดร้องขอให้บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะจัดกลุ่มแนะนำการเขียนบรรณานุกรมให้นักศึกษาเลย นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถาม 20 คน (ร้อยละ 52.6) ระบุว่าไม่ทราบว่าบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะได้จัดบริการให้คำปรึกษาเรื่องทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดแก่อาจารย์ ทั้งๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถาม

ถามร้อยละ 90.3 ระบุว่าเป็นบริการที่สำคัญ ดังนั้น ผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาจึงน่าจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะจัดบริการเหล่านี้ในเชิงรุกให้มากขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์ถึงบทบาทของบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะว่าไม่ได้ทำหน้าที่จำกัดอยู่เพียงแค่การส่งหนังสือเท่านั้น แต่ยังสามารถให้คำแนะนำในเรื่องการเขียนบรรณานุกรม คำปรึกษาเรื่องทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด และช่วยเหลืองานอื่นๆ ได้อีกด้วย

รูปที่ 1

เป้าหมายแรกที่อาจารย์จะปรึกษาเมื่อมีปัญหาที่ไม่เกี่ยวกับการวิจัย

รูปที่ 2

เป้าหมายแรกที่อาจารย์จะปรึกษาเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการวิจัย

4. ความต้องการใช้บริการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ

โดยสรุปแล้วอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้สึกด้านบวกกับบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ ดังจะเห็นได้จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 41 คน ที่ตอบคำถามเรื่องความพึงพอใจบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะว่า “พึงพอใจ” ถึง 31 คน (ร้อยละ 75.6) มีเพียง 7 คนเท่านั้น (ร้อยละ 17.1) ที่ตอบว่า “บางเรื่อง” สำหรับคำถามที่ถามว่าอาจารย์จะใช้ประโยชน์จากบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะเมื่อมีปัญหาที่ไม่เกี่ยวกับการค้นคว้าวิจัยหรือไม่นั้น ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 27 คน (ร้อยละ 64.3) ระบุว่าจะติดต่อบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะก่อนหากต้องการร้องเรียนหรือมีความไม่พึงพอใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (ตารางที่ 1) โดยผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 94 ระบุว่าจะได้รับคำตอบจากบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะในทันที

สำหรับกรณีที่อาจารย์ประสบปัญหาในการทำวิจัย เช่น ไม่สามารถระบุแหล่งอ้างอิง

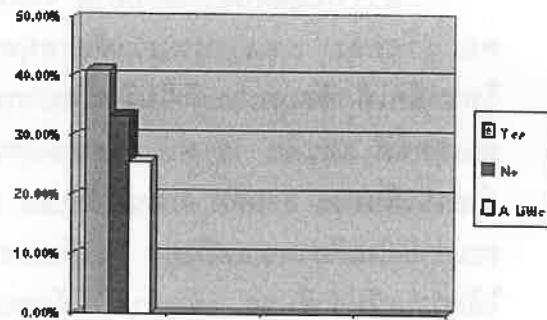
หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม มีผู้ตอบแบบสอบถามเพียง 5 คน เท่านั้น (ร้อยละ 12.5) ที่ระบุว่า จะปรึกษาบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะก่อน ทั้งนี้ อาจารย์ส่วนใหญ่ระบุว่าอาจจะไปห้องสมุดเอง (ร้อยละ 35) หรือค้นหาคำตอบที่ต้องการจากอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 30) (รูปที่ 2) และเมื่อสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามว่าเคยแนะนำอาจารย์ใหม่ให้บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะแนะนำการใช้ห้องสมุดให้หรือไม่ พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามเพียง 7 คน (ร้อยละ 16.6) เท่านั้นที่ตอบว่าเคย โดยผู้ตอบแบบสอบถาม 2 คน ให้ความเห็นว่าสิ่งนี้จะ เป็นประโยชน์สำหรับอาจารย์ต่อไปในอนาคต ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยในส่วนนี้ แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากโปรแกรมบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ มีอาจารย์เพียง 10 คน (ร้อยละ 23.8) ที่ระบุว่า มีนักศึกษาจะปรึกษาบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะเมื่อมีปัญหา ในขณะที่อาจารย์อีก 20 คน (ร้อยละ 47.6) ระบุว่า นักศึกษามักจะไปห้องสมุดเพื่อขอความช่วยเหลือโดยตรง

5. ความรู้เฉพาะวิชา (subject background) ของบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ

อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 22 คน (ร้อยละ 57.9) ระบุว่าไม่คิดว่า การมีความรู้เฉพาะวิชา (subject background) จะทำให้เป็นบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ ให้บริการได้ดีกว่าบรรณารักษ์ประสานงานที่สามารถอ่านบทความใน เรื่องบริการของห้องสมุดได้แก่ผู้ใช้ไม่ว่าจะเป็นบริการใหม่ๆ ของห้องสมุด การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ รวมถึงฐานข้อมูลที่มีให้บริการในห้องสมุด แต่ก็มี ความเห็นที่แตกต่างกันระหว่างอาจารย์ของวิทยาลัยศิลปศาสตร์กับวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และชีวศาสตร์ โดยอาจารย์ 8 คนจากจำนวน 9 คน (ร้อยละ 88.9) เน้นว่าบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะจำเป็นต้องมีความรู้เฉพาะวิชา (subject background) ในทางตรงกันข้าม อาจารย์ในกลุ่มหลัง 12 คนจากจำนวน 14 คน (ร้อยละ 85.7) มีความเห็นที่ไม่จำเป็น

รูปที่ 3
การรับรู้ถึงพัฒนาการของบริการหลังโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ

6. บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะกับการสนับสนุนของอาจารย์

อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 92 ระบุว่า สนับสนุนโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะอย่างเต็มที่ โดยผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 22 คน (ร้อยละ 53.7) ระบุว่า มีทัศนคติที่ดีขึ้นกับห้องสมุดนับตั้งแต่มีโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะเกิดขึ้น และอีก 11 คน (ร้อยละ 26.8) ระบุว่า มีทัศนคติที่ดีขึ้นเล็กน้อย ส่วนอีก 8 คน (ร้อยละ 19.5) ไม่ได้ระบุว่า มีทัศนคติที่ดีขึ้น นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 16 คน (ร้อยละ 41) ระบุว่ารับรู้ได้ว่าบริการของห้องสมุดมีการพัฒนานับตั้งแต่มีโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะเกิดขึ้น (ตารางที่ 3) แต่อีก 13 คน (ร้อยละ 33.3) ระบุว่าไม่เห็นว่าการที่จัดให้

อาจารย์มีการพัฒนาขึ้นแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1 คน (ร้อยละ 7.8) ระบุว่าพึงพอใจในโปรแกรมบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ ส่วนอีก 6 คน (ร้อยละ 46.1) ระบุว่าพึงพอใจในบางเรื่อง และอีก 6 คนเท่านั้น (ร้อยละ 46.1) ระบุว่าไม่พึงพอใจในโปรแกรมบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะเลย

7. ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด

อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 22 คน (ร้อยละ 52.4) ระบุว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยเท็กซัสเอแอนด์เอ็มมีทรัพยากรสารสนเทศที่ดี และอีก 15 คน ให้ความเห็นว่ามีจำนวนเพียงพอ ส่วนอีก 4 คน (ร้อยละ 52.4) ระบุว่ายังไม่เพียงพอ แต่มีอยู่ 1 คน (ร้อยละ 2.4) ให้ความเห็นว่าดีมาก นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 33 คน (ร้อยละ 84.6) ยังแสดงความสนใจที่จะเข้าร่วมประชุมกับบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะในการพิจารณาทบทวนแผนงานของห้องสมุดปีละ 1 ครั้ง

นอกจากนี้ อาจารย์ประจำคณะหลายคนได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมในตอนท้ายของแบบสอบถามว่า ทรัพยากรสารสนเทศควรมีการพัฒนาปรับปรุงขึ้นอันเป็นผลมาจากการจัดการเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ห้องสมุด รวมถึงการที่ห้องสมุดจัดหาวารสารรายชื่อใหม่ๆ เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ดี ควรต้องมีการจัดหาวารสารฉบับที่ขาดหายไปทดแทนอย่างจริงจัง และควรมีวารสารฉบับย้อนหลังครอบคลุมไปอย่างน้อย 15 ปี นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นจำนวนมากที่ระบุว่าประทับใจห้องสมุดมหาวิทยาลัยเท็กซัสเอแอนด์เอ็มที่พยายามตอบสนองความต้องการของอาจารย์โดยการรวบรวมเป็นสมาชิกวารสารและขยายการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

กล่าวโดยสรุปแล้วอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเท็กซัสเอแอนด์เอ็มให้การสนับสนุนโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะอย่างเต็มที่ โดยผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 26 คน (ร้อยละ 66.7) ระบุว่ารับรู้ได้ว่าบริการของห้องสมุดมีการพัฒนาขึ้นนับตั้งแต่มีโปรแกรมบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะเกิดขึ้น มีการประชาสัมพันธ์เรื่องบริการที่ห้องสมุดจัดให้แก่อาจารย์ รวมถึงบริการจัดหาหนังสือและวารสารซึ่งบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะต้องดำเนินการให้แก่อาจารย์ในคณะ อาจารย์ไม่ได้มองว่าบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะจะต้องเป็นผู้ให้คำปรึกษาเรื่องการวิจัยแก่อาจารย์แต่จะเป็นบุคคลแรกที่อาจารย์จะติดต่อด้วยเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับห้องสมุด และผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าบรรณารักษ์ประจำคณะไม่จำเป็นต้องมีความรู้เฉพาะวิชา (subject background) เพราะอาจารย์จะสนใจแต่เฉพาะบริการที่ไม่ใช่วิชาการที่จะได้รับจากบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะมากกว่า

งานวิจัยครั้งนี้ยังทำให้อาจารย์บางส่วนทราบถึงบริการที่บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะสามารถดำเนินการให้ได้ ซึ่งอาจารย์ท่านหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่าแบบสอบถามนี้ได้ทำให้ทราบว่ามีการบริการหลายประเภทที่ห้องสมุดสามารถดำเนินการให้กับอาจารย์ได้ และอาจารย์ท่านหนึ่งระบุว่าหลังจากตอบแบบสอบถามนี้แล้วจึงทราบว่าสามารถขอให้บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดให้แก่นักศึกษาใหม่ได้ ส่วนอีกท่านหนึ่งระบุว่านักศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีของท่านจำนวนมากยังไม่รู้จักทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดทั้งหมด ซึ่งก่อนหน้านี้ก็ไม่ทราบว่าขอความช่วยเหลือได้จากใคร และการวิจัยนี้ยังทำให้ทราบว่าสามารถขอให้

บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะทำงานร่วมกับคณะและสอนให้นักศึกษารู้จักการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดรวมทั้งวิจัยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้วย

สรุปและข้อเสนอแนะ

เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าอาจารย์มีความเต็มใจที่จะใช้ประโยชน์จากบริการที่ห้องสมุดเสนอให้ แต่สิ่งแรกที่ต้องดำเนินการคือทำให้ความรู้เรื่องขอบเขตของบริการที่อาจารย์สามารถใช้ประโยชน์ได้ห้องสมุดต้องหมั่นประชาสัมพันธ์บริการต่างๆ ให้อาจารย์และนักศึกษาได้รับทราบเป็นระยะๆ และเป็นที่ทราบกันอย่างเป็นทางการว่าโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะได้สร้างประโยชน์ให้แก่ห้องสมุดทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่ได้ใช้ความสามารถของ

บรรณารักษ์อย่างเต็มที่ และการวิจัยนี้ยังได้แสดงให้เห็นว่าอาจารย์รับรู้ว่าการโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะเป็นกิจกรรมที่ให้ประโยชน์เพิ่มเติมจากบริการดั้งเดิมของห้องสมุด แต่การจะพัฒนาโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะห้องสมุดจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของอาจารย์รวมถึงการรับรู้ของบุคลากรห้องสมุดด้วย และประโยชน์อย่างหนึ่งของโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะก็คือการต้องใกล้ชิดกับคณะทำให้สามารถจัดบริการได้ตรงกับความต้องการของคณะได้อย่างสมบูรณ์ซึ่งสิ่งนี้ควรจะดำเนินควบคู่ไปกับคำมั่นสัญญาที่จะศึกษาความต้องการตลอดจนความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะตลอดไป

แปลจาก : Zheng Ye (Lan) Yang. "University Faculty's Perception of a library Liaison Program : A Case Study" *Journal of Academic Librarianship*, 26,2 (March 2000) : 124-128.